UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Ivris Gvlielmi Dvrandi

Durantis, Guilelmus

Augustae Taurinorum, 1578

Requisitione consilij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96857

Visual Library

renunciare legi de non offendendo eum Bar.vbi s̄.Bal.no.aliquid in l.2.C. de reſcin.ven.Bal.in l.j.§.fi.de temp.app.& quod no.Bal.& Bar.in l.ſi quis in conſcribendo.C.de pac.

In cap.ex literis.de tranſactio.dicit Hoſtien.quod ſi aliquis ſcribatur in inſtrumento venditionis videtur renunciare iuri ſuo. ratio quia in venditione obligantur perſonæ non res:ſecus in obligatione reali:quia tunc obligantur res & non perſonæ,& per conſequens qui ſe ſubſcribit,non videtur conſentire,nec iuri ſuo renunciare.de hoc in c.nonne.de præſumpt.

In l.diem proferre.§.ſi hęredis. de arb.nota ꝙ ius offerẽdi trãſit ad hęredẽ.& per hoc ſoluit qõ. Quidam pater deceſsit de relictis filijs maſculis, & vna fœmina quæ fœmina remiſit oẽ ius ꝙ habebat in hæreditate patris, ſub ꝯditione ſi fratres ſui darent ſibi certã partem,quæ ſibi faceret: & promiſit & iurauit nihil petere de hæreditate patris:modo ipſi fratres ipſis viuentibus, non aſsignarunt eidem, ſed hæredes eorum uolunt aſsignare ei. Quæritur quid iuris. & terminatum fuit quòd ſic, per iſtum §.& per l.ſi prædio.de in diem adiectione & per l.veteris. de contrah. & commit. ſti. ſed male fuit terminatũ:quia iſta remiſsio fuit conditionalis,ſi fratres aſsignarent partem,quæ non poteſt impleri per hæredem, l. à teſtatore.de condi.& demon.ſecundum Cynum in l.ſi plures.de conditio.inſer.C. ſed ꝙ illa ſententia fuerit bene lata.fac.q̃a illa remiſsio fuit ex cauſa oneroſa:ubi cõditio tranſit ad hæredem,l.2.de pac.inter emp.& vendit.

In l.cum hi.in prin.de tranſ.nota ꝙ ſi teſtator facit uxorem ſuam maſſariam & vſufructuariã, ꝙ tali iuri non põt renũciare niſi prætor interueniat idem in filia q̃ pater voluit habere recurſum ad domũ fratrum, & cum dote ſua eſſe contentam iuſsit.tali iuri renũciari non poteſt,niſi prætor interueniat:etiam ſi ipſa iuret:quia defendi poteſt tale iuramentum non valere. Bald.ubi s̄.

An poſsit renunciari inſinuationi in donatione fienda, not.in l. illud. C. de ſacroſan.eccle.

Aliquis conſtituit procuratorem ad fideiubendũ pro aliquo:iſte fideiuſſor renunciauit beneficio de fideiuſſoria.an talis renunciatio teneat. Bart. in l.ſi fraudator.de his quæ in fraudem creditorum.& l.ſi quis delegauerit. de nouationib.

In l.ſi quis in conſcribendo.de pactis. pone aliq̃s renunciauit exceptionibus præſentibus & futuris, & poſtea quæſiuit ſibi aliquã exceptionẽ an poſsit ipſam opponere, non obſtante dicta renunciatione.de hoc plene per Cynum in l.ſi quis in conſcribendo.de epiſ.cle.

* In l.fi.ff.de ſol. Bar.quærit.an iuri quæſito ex ꝯctu, poſsit renũciari in præiudiciũ creditorũ ſuorũ, vel iuri quæſito ex vltima voluntate. Itẽ quid de iure quæſito per ſtatutum.fac.l.ſi abſentis.ſi cer.pet.per Bal.in l,qui autẽ.§.apud Labeon.ff.quæ in fraudem credit.fi.

An vxor poſsit renunciare iuri hypotheca.in bonis mariti ſui, Bar.in l.§.in ſumma.quar.re.ac.non dat.

An appellans poſsit renũciare appellationi,Bal.in l.poſtquam liti. C.de pac.dicit,ꝙ In.in c.ex parte.ext.de reſc.tenet ꝙ nõ.quãdo appellans detulit appellationi.itẽ Bal.in l.j. de pactis dicit in iudicio põt renũciari appellationi factæ.ſic intelligo l.fi.de temp.app.& qđ no.in l.ne in arbitris. C.de arb.& l.poſtq̃ liti.C.de pac.ſed in ꝯctu non põt renunciari appellationi, niſi per viam pacti de non appellando, non per viam ſimplicis renunciationis quod not.Bald.

An proteſtationi factę in iudicio poſsit per proteſtantem renũciari,Bal. in l.poſtq̃ liti.dicit ꝙ In.in c præſentium.de teſti.dicit ꝙ non, q̃n proteſtatio poteſt vtramque partem iuuare: & ſic proteſtatio proteſtanti nocet, l. fi.ff.pro dereli.

An quis poſsit renũciare reſcripto à ſe impetrato.Bal.in l. poſt quã liti. dicit aut illud reſcriptũ aliquid cõtinet ꝓꝑ ꝙ aliquod ius quæritur pręter inſtantiã,& non poteſt renunciare in præiudicium aduerſarij.ff.eo.tit. l. fi. & Inn.in c.ex inquiſitione.de reſti.ſpo.

An quis poſsit renũciare dilationi ꝯpetẽti, Bal.in dicta l.poſtq̃ liti.dicit ꝙ ſic quo ad ſe,nõ quo ad aduerſariũ,q̃ gaudet eadẽ dilatione, l.poſt mortẽ §.fi.de bon.poſ.ꝯ tab.Cy.& Bal.in l.petendæ. C.de tẽp.in int.reſt.pe.dicunt ꝯtriũ,per l.ſi iudex.ff.de mino.Bal.tenet ꝯtrium in eo qui meruit dilationem a iure cõi,ſed in eo qui meruit dilationẽ a iure ſpeciali per beneficiũ reſtitutionis in integrum, tunc dictũ Bar.rationabile eſt: quia ius ſingulare eſt ꝓbatum pro ſingulari fauore.ſed iure cõi attendit æqualitas in iudicijs Bal.

Quando dicatur concluſum in cauſa Bal.in l. nec cauſas. de app. Archi. in c.fi.de reſt.in integ.lib.6.

An poſt quam eſt concluſum in cauſa poſsint produci iura.Bal.vbi s̄. Inno.in c.paſtoralis.de cauſ.poſſ.& prop.

Nota ꝙ Iac.de Bel.in auth.vt cum de app.cog.§.ſi vero.& in auth.de teſti.§ q̃a vero.dicit ꝙ iudices ante ſententiam debent facere concludi in cauſa & allegationibus renunciare.quod nota.

Circa renũciationẽ vide quod no.Bal.in l.j.ſi quis cauti.& Bal.in l. ſi q̃s in ius voca.non ier.& l.ſed & ſi quis.§.quintũ.ſi quis cauti.& Bal.in l. pactũ C.de collat.

Nota ꝙ licet quis renunciet liti & cauſæ nõ propterea renunciat dominio,Bal.ſecun.Bar.in l ſi pro fundo.in fi.C.de tranſac.

Quod communiter in ſecularibus foris non fit concluſio, ſed in eccleſiaſticis fit per partes.glo.in Clemen.ſæpe.de verbo.ſignifica. ſuper verſiculo concluſione.

¶ Bald.de Renunciatione & Concluſione.

¶ SVPER iure futuro non cadit mera renunciatio,ſed pactum:quia mera renũciatio ſumit vires a ſolo renũciante: & eſt priuatio, quam habitus præcedere debet,& fit per verba de pñti:ſed pactũ obligationẽ ꝯtinet,& fit per verba futuri temporis:de hoc not.in l.1.C.de pac.uide ĩ.eo.§. Titius. ¶ Poſt concluſionem nulla admittit exceptio,vel allegatio partis. verſi.& G. ¶ Eo ipſo,ꝙ allegationibus,& diſputationibus eſt renunciatum,videtur eſſe concluſum. ver.& not.ꝙ G.vide c.fin.de reſtitu.in integ.in Nouella.li.6. ¶ Concluſio in cauſa principali non officit in cauſa appellationis, quia impoſsibilis eſt concluſio in futuro iudicio,ver.hoc aũt. ¶ An valeat generalis renũciatio,Omnib.exceptis dilatoriis,ſine alia ſpecialiori ſpecificatione,an vero nomina exceptionũ dicẽda ſunt?ver.pone ergo.G.Tutius eſt pactum opponi,q̃ merã renũciationẽ,ſm Vber.vide s̄.eo.§.1.Quid in verbis legitimis ſ dic, vt l.1.ff.ꝙ vi,aut clam,& C.de adul.l.ita pudor. ꝑ Cy. ¶ An poſsit renunciari exceptionibus competituris? & videtur:ꝙ nõ ſola renunciatione,ſed pacto ſic: vt no.ff.de reg.iur.l.qui poteſt.§.ꝙ q̃d.ver. quid ſi quis.G.non diſtinguit an exceptio ſit honeſta,vel non,ſicut alibi diſtinguitur.ff.de man.l.ſi fideiuſſor.§.quædam.Cui autẽ iuri renunciari poſſit,no.plene in ver.cui autẽ.G. ¶ Differentia eſt inter ius cõſtitutionis, & ius partis.Si eſt ius ꝯſtitutionis,tũc aut continet certam formam in actibus hominũ,& non poteſt ei renunciari, vt ff.de le.2.l.codicillis §.fi.& hoc ſi ſit formalis ſolennitas:ſecus ſi beneficium, C.de teſt.l.non dubium.§.1.Si ergo eſt beneficium aut cõceditur perſonę inhabili & poteſt renunciari:C. quando mul.tu.off.fun.po.l.2.& in auth.matri & auiæ,niſi lex procedat ꝓhibendo & annullando:quia tũc non ꝑt renunciari,C.ne fideiuſ.do. den.l.1.C.ad Velle.auth.ſi qua mulier.per Cy. Si uero ſit odioſum,& ius ſtatutũ in odiũ,tunc non tenet renunciatio, vt no.ff.ad Macedon.l. tametſi Bald. ¶ An autem in contractibus poſsit renunciari probationi teſtium,vt not. in authenti.vt ſine prohib.ma.debit.§.qui vero.Collat.7.vide s̄.de proba. §.licet. ¶ Quatuor ſunt beneficia,quibus communiter renunciatur in inſtrumentis ſcilicet beneficium epiſtolæ diui Adriani, quod conceditur fideiuſſoribus:mandatoribus:& conſtitutoribus:& ꝯtutoribus:ad exemplũ prædictorũ in hoc bñficio diuiditur actio inter eos,qui ſunt ſoluẽdo & ꝑſentes. ¶ Secũdũ beneficiũ eſt nouæ ꝯſtitutionis de fideiuſſoribus:ꝙ eſt,vt prius excutiatur reus q̃ fideiuſſor,vel quaſi fideiuſſor:q̃ onus ſuſcepit alterius ex diſpoſitione legali,ff.commo.l.vnde quęrit. ¶ Tertium beneficiũ, eſt nouæ cõſtitutionis de duobus reis:per qđ beneficium diuidetur actio inter reos principales:qui ſunt præſentes & ſoluendo:hoc eſt introductũ, ad inſtar beneficii epiſtolę diui Adriani: & duo rei principales videntur ad inuicẽ quaſi fideiubere,ff.ad Vellei l.vir vxori.§.fi. Iſti ergo correi principaliter in ſolidũ obligati habẽt bñficiũ diuiſiõis,nõ tñ excuſsiõis ¶ Quartũ eſt bñficiũ cedẽdarũ actionũ:ꝙ ꝯpetit oĩbus: q̃ obligati ſunt vna & eadẽ obligatione,itẽ cõpetit iuſto poſſeſſori ꝯuento hypothecaria:ff. qui potiores in pig.hab.l.mulier.& in hoc differt à iure offerendi,quia ius offerendi competit etiam prædoni,ff.qui pot.in pig.hab.Paulus.§.qui pignore ſecus in beneficio cedendarum,argu.ff.de tute.& rat. diſtra.l. j. §. nunc tractemus.ver.& quoniam.cum ſeq.per G. ¶ Sed an iſtis beneficijs poteſt renũciari?Dic ꝙ ſic, vt no.ff.de pact.l.niſi.in aut.de fideiuſ.in princ.nemo tñ ꝓſumitur quiſquã renunciaſſe niſi appareat, vt no.ff de ver.obl l.ſciẽdum. ¶ Sed an valeat renunciatio,ſi renuncians non eſt certioratus de bñficio ſuo?q̃dã dicunt ꝙ non:alij,quod ſic,ver.ceſſat autem. G.Tu dic ꝙ quædã priuilegia ꝯceduntur ꝑſonis,quæ ꝓſumuntur ius ciuile ignorare,vt in muliere & minore:& tunc exigit certioratio.oportet etenim,ꝙ propriã vocẽ intelligat ille,q̃ renunciat:not.in d.l.ſciendum.& ff.de nouation l.doli mali. Quædã conceduntur perſonis,quibus non conceditur ius ignorare, vt in beneficijs ceſsionis: & tunc non eſt neceſſeria certioratio:& ita concor. opin.Bald. Et nota,quòd prudenter facit tabellio,ſi dicit: Renũciauit beneficio Velleiani certificata à me notario de dicto beneficio, ibidem. G. ¶ Si vxor conſenſit cuidam alienationi:& cuidam non,& agit hypothecaria contra illum,cui non accomodauit conſenſum,an repellit per exceptionẽ cedendarum?ver.ſed pone:emi.G. ¶ Iſta exceptio nõ dat iuſto poſſeſſori.niſi offerat debitum.aut ergo durat matrimonium, & non poteſt offerri,nec ceſsio peti.C.qui pot.in pigno.hab.cum tibi.per Iaco.& Cyn. Aut eſt matrimoniũ diſſolutum:& tunc mulier tenetur cedere perſonalem,nõ hypothecariã,ſi nõ habet.nam de perſonali loquit̃ l.mulier.vnde ꝓꝑ poſſiuere hypothecariam,ſi obſtat exceptio cedẽdarũ,C.ad Velle.l.iubemus.& auth.ſiue.Bal ¶ Valet pactũ,ꝙ debitor poſsit capi ꝓ debito ꝑ ipſũ creditorem, verſic. item eſt beneficium. G.Iſte tamen non tenebitur in carcere creditoris.ſed ducetur ad carcerem iudicis.Et Adde,quod not.ff.de neg.geſt.l.nam & ſeruus.Bald.& facit Lucę xij.c.& Matthæi xviij.cap.& vide Dy.ff.de lib.hom.exhib.l.1.& de furtis,l.interdum,§.qui furem.Bal. ¶ In curia vadunt partes poſt contractum ad auditorẽ domini Papę & cõfitetur reus debitum,& recipit præceptum,& ſubmittit ſe iuriſdictioni,& ſententiis,omnia iſta ualent:uerſi.vlt.no.G.

a ¶ De requiſitione conſilii.[a] Rubrica.

ADDITIO.

a E practicis autoribus nullus poſuit hanc rubr.præter Aegid. q̃ illam etiã aſſeſſoribus coniunxit, vide s̄.de aſſeſſore.& c.25.ponit rub.de dando conſilio.Vber.de Bo.ſine rub.tractat de his,mihi chart. 8. & ipſius verba ĩ.ſignabo. ¶ Io.de Deo pen.rub.1.li.Cauil. formauit, quid agat, aduocatus actoris coram conſiliariis.& in lib.Iud.4.parte poſuit Rubri.de iuriſcõſultis,& ipſorum præmiis:& aliam de pœna fraudulenti conſiliarii.

SVMMARIVM.

1 *Iudice aſſeſſores cum quibus de cauſa deliberet,non habente, vel habente,ſed diſcordantes,qualiter prouidere poſſit.*

2 *Præmium recipere pro iſto conſilio licitum eſt.*

Iudex ſpernens conſilium,tenetur de cauſa læſa,vel male agitata.

3 *Partibus in eligendis conſiliarijs non cõcordantibus,qualiter iudex prouidere debeat.*

4 *Mere Legiſtæ an poſſint in cauſa mere canonica recuſari.*

5 *Conſiliarij electi debent fideliter, & pro vtraque parte conſulere.*

6 *Sententia de conſilio ſapientum pecunia corruptorum lata,non eſt defendenda.*

7 *Affectio dominatiõis:affinitatis,& familiaritatis,amor,timor, odiũ & auaritia,ſenſus & opiniones peruertũt:& intellectus humanos hebetãt*

8 *Clericis an potius credendum ſit,quam laicis,& qui poſſint in iudicio ad iurandum compelli.*

9 *Peritus an cogi poſſit in aliqua cauſa alicui conſulere.*

10 *Iudice poſt deliberationem cum peritis decedente, an ſucceſſor debeat tale conſilium ſequi.*

11 *Abſolutio,uel condemnatio in iudicio,qualiter & quibus peractis ſit formanda.*

12 *Aduocatus niti debet, & honeſte, vt ſciat continentiam conſilij peritorũ, vt ex hoc inſtruatur quid agendum ſit.*
13 *Iudex ſciens conſilium, etiam peritorum, eſſe cõtra ius, an illud ſequi debeat.*
14 *Ad officium iudicis ſpectat, multitudinem ſuſpectorum refrænare.*
15 *Electio conſiliariorum ad alicuius actus determinationẽ non ſeruatur in curia Romana.*

¶Iudicantem oportet cuncta rimari.

QVoniam pertinet, auditis & in ſcriptis habitis allega
tionibus, concluſoq; legitime in negotio, ꝙ iudex &
deliberare & peritos conſulere debet, qualiter pro-
nunciandũ ſit, extr. de conſue. ad noſtram. & 20 diſt.
de quib. 95. diſt. eſto & ſ. de aduoc. §. nunc tractemus uer habito
igitur. & uer. porro. idcirco de conſilijs & conſiliarijs aliqua ꝑ-
a tractemus.[a] ¶Nota ergo, quod concluſo in negotio iudex rece-
pto ſalario pro aſſeſſoribus uel cõſilio requirendo, ut ſ. de aſſeſ.
b §. ſalarium.[b] debet cum eis diligenter ſuper negotio cõferre in-
ſpiciendo petitionem, iuxta quam ſententia eſt formanda, ut ex
tra de acc qualiter 2 ad fi. & de ſimo. licet Heli & poſitiones, &
rñſiones, & ſi neceſſe ſit, atteſtationes, & allegationes, & totum
cauſæ proceſſum, ut ex his aſſeſſores animum ſuum informent
ad recte conſulendum, iudex autem ad recte pronunciandũ, ex
tra de renunciat. in præſentia. 4. quæſt. 3. §. item in criminali. Iu-
dicantem enim oportet cuncta rimari, ut infra uer. proxi Quod
ſi aſſeſſores diſcordent in dando conſilium, tunc iudex tertiũ aſ
ſumat, ut ext de offi. dele ſuſpicionis. Quod ſi malitioſè diſcor-
c dare ſe fingũt[c] ad ſui exonerationem, & ne partiũ indignationẽ
incurrant, ad hoc ut tertius aſſumatur, iudex eis ꝓcipiat ſub pena
excommunicationis, ut ueritatem dicãt an ꝯcordare poſſint? &
d ſi neceſſe fuerit, eos excõmunicet uel iurare cogantur.[d] Debent
autem ipſi illi tertio ſuum ſalarium participare, ut ſ. de aſſeſ. § ſa
1 larium uer. quid ſi ¶†Si uero non ſit aliquis aſſeſſor in cauſa, cũ
quo iudex deliberare ualeat, tunc ſecundum cõſuetudinem. Ita-
liæ generalem, eligantur concorditer a partib. ſapientes, qui exa-
minent acta iudicij, ut ſm eorum dictũ iudex pronunciet. Quã
conſuetudinem reprobo: quia & reprobatur in prædi. decret. ad
e noſtram.[e] & multa enormia poſſunt ꝑ tales iudices committi.
Melius eſt igitur, quod iudex ipſe ſcrutetur diligenter acta nego
cii ad rerum ueritatem, & plena inquiſitione diſcutiat, quã ſic ſe
exoneret ad dictum illorum, ut 30 q. 5. iudicantem oportet cun-
cta rimari. C de iudic. l. iudices. & auth. ad hęc. ext. de offi delega.
ſuper quęſtionum. § intentionis. ext. de fi. inſtr. cum Io. prope fi.
2 & poſt ſuper dubijs cum ꝑitis deliberet diligenter. ¶†Vt autẽ
tam generali conſuetudini ſeruiamus, aliqua de præmiſſis conſi
liarijs interſeramus. Nota igitur ante omnia, ꝙ licitum eſt pro
iuſto conſilio præmium recipere: ꝙ dic, ut ſ. de ſalar. §. ſequitur.
Plerunque tamen periti recipiunt pro iniuſto. Itẽ iudex, qui ſper
f nit conſilium,[f] tenetur, ſi per imprudentiam, uel dolũ lędit cau-
ſam, ff. de iu. filiusfamilias. Inſtit. de iniur. § j. ext. de cõſan. & affi.
c. j. in fi. Punit etiam in æſtimatione litis, extra de re iu. cum æter-
ni. lib. 6. C. de pœ. iu. qui male iu l. j. & 2. Inſti. de obli quæ ex qua
ſi malefic. in princip ff. de calum. l j. ff. de condict. ob tur. cau. l. 2.
Secundum canones tamen iudex, cuius mala ſententia reuocatᷣ,
in quatuor caſibus punitur, ſcilicet ſi propter odium, uel cupidi-
tatem, uel gratiam, uel timorem pronũciauerit, ut 2. q. 6. hoc ẽt
3 placuit. ext. de re iu. cum æterni lib. 6. ¶†Scias igitur, quod ſi iux-
ta morem Italiæ partes in eligendis cõſiliarijs nequeant concor
g dare,[g] tũc iudex partibus præcipiet, ut certo termino ad hoc eis
h aſſignato[h] ſibi dent in ſcriptis peritos, quos habent in aliquo lo-
co ſuſpectos, & quos recuſant, 3. q. 5. qa ſuſpecti. & ꝯſulo, ꝙ ille
q dat ſuſpectos, illorũ nomina faciat in ſcriptis redigi, ne iudex
ex illis

ADDITIONES.

a Pertractemus. ¶ Si auctor ſuper hoc vidiſſet. Alberic. Papien. vel Iaco. de Aren. ordinarius ſcripſiſſet, quærendo cum eis per modum ſummę de decem. ¶ Primo, quo ordine per iudicem, vel per aſſeſſorem procedendũ ſit ad ꝯſilium habendum: de quo vide ĩ. ver. ſcias igitur. ¶ Secundo, an iudex, vel aſſeſſor de iure inuitus cogatur habere conſilium: de quo dicam ſuper ver. vt autem. ¶ Tertio, an electus in cõſiliarium, inuitus cogatur recipere: de quo dicam infra ver. ſed nunquid poteſt. ¶ Quarto, ſi recepit, an iudex cogatur bonum dare conſilium: de hoc ĩ. ver. item facit. ¶ Quinto, an ſi dicat electus ſe dubitare, debeat ſibi dari ſocius? vide ꝙ dicam poſt prin. ver. ꝙ ſi. ¶ Sexto, an dato conſilio poſsit illud mutare, corrigere, emẽdare vel declarare? de quo dicam infra ver. porro auditis. ¶ Septimo, an iudex vel aſſeſſor cogatur ſtare conſilio, vel aliud ſequi? de hoc ĩ. verſi. quid ſi iudex. j. & 2. ¶ Octauo, an conſiliarius electus poſsit recuſari? de quo ĩ. verſi. ſed nunquid huiuſmodi. ¶ Nono, qualiter conſilium receptum debeat pronũciari: de hoc datur remiſsio, ver. porro huiuſmodi. ¶ Decimo quæ pars ſalarium conſulentium ſoluere debeat? de quo ſtatim dicam. Item ꝓpter infra ſcripta addi poteſt. ¶ Vndecimo, ſcilicet quam formam tenere dēat conſulens in conſulendo: de quo ĩ. ver. porro. ¶ Duodecimo, quid, ſi dolo, vel imprudentia male conſulat: de quo in ver. conſiliarij. ¶ Decimotertio quid ſi ad conſilium corruptorum feratur ſententia: de quo ĩ. ver. quid ergo. ¶ Decimoquarto ſoluitur vna quęſtio de loco committendi conſilium, in verſi. quid ſi eſt. ¶ Decimoquinto inſtruitur aduocatus, quid agat ante datum conſilium, & quid poſt, ver. hos autem. & ver. tu autem. Vltimo tractat de conſiliarijs ciuitatum.

b Salarium. ¶ Hic intrando decimum articulum ſummæ, petet, non procedere, quod ibi allegatur, ſ. ſalarium ſolui debere per victum, per l. properãdum. §. ſin autem. C. de iud. cum concor. cum non appareat ſolutionis tempore alicuius victoria, extra de dolo, finem. Quod autem vtraque pars ſoluat, facit ff. ne quid in loc. public. l. j. §. pen. C. de iur. calum. l. 2. in fi. de reb. cre. l. pen. §. his de præſentibus. & regula, quod omnes concord. de reg. iur. lib. 6. Quod ſoluat petẽs facit ff. ex quib. cau. in poſ. ea. l. prætor. §. defendi. verſic. de hoc. & de edend. prætor ait. in fin. cum l. ſequen C. fin. reg. ſi quis. §. fin. de reſcript. ſtatutum. §. penulti. cum concor. lib. 6. Soluitur: ibi ponderandas conſuetudines & ſtatuta circa hoc: quib. ceſſantib. ſoluet petens, ꝑ vltima: neutro, vel vtroque petente, fiet ſolutio communiter, per iura ſecũda, & per decre. ſtatutum. §. aſſeſſorem. lib. 6.

c Fingunt. ¶ Quod ſæpe vidi fieri. vt dicit Aeg. cuius fuit iſte ver.

d Cogantur. ¶ Fori ſecularis. Aeg. facit lex C. de his, qui ad ec. confu. præſenti. §. ſane. de iur. calum. c. 2. in fi. lib. 6. Et per hunc modum ſoluitur: quia is articulus ſummæ de vno ſolo conſultore qui dicit ſe dubitare, petit ſocium ſibi dari: pro quo facit C. de relat. l. fina. de iu. eum quem temere. §. 1. Item iuſtæ deliberationes nulli ſunt auferendæ, ff. ad trebel. ſed & ſi. §. plane. de iureiur. iuſiurandum. & ad pecunias. in fi. extra de procu. dilectus. de dilat. c. j. vt vitetur anceps periurium, ff. rerum amot. Marcellus. de in litẽ iuran. videamus.

e Noſtram. ¶ Solue, vt ibi no. in gl. 2.

f Conſilium. ¶ Datum: vel loquitur de dando, ſcilicet quia non vult recipere conſultorem, forte partibus id petentibus: & ſic faceret ad ſecundum articulum ſummæ, qui tamen, ſecundum Gui. expeditus videtur, cum ſupra proxi. & infra prope fin. improbat conſuetudinem de conſiliarijs aſſumendis. Ad partem, quod aſſumere teneatur, inducuntur iura de habendo conſilio, ff. de fund. inſtr. l. quæſitum. in princ. de dam. infec. in ędibus. de dona. l. Aquilius Regulus. de bon. poſſ. in bonorum. C. de legi. humanum. vbi Gui. de Suz. tenet, quod ſequitur, de inge. ma. 3. de fideicommiſſ. l. fina. de iure delib. l. final. de repud. l. dubium. 20. diſtinctio. de quibus. de offic. deleg. prudentiam. Soluitur ibi, quod ſuæ voluntati relinquatur, habere conſilium: facit de reſcript. ſtatutum. §. aſſeſſorem. libr. 6. & ſi videt fruſtratorie peti, non debet concedere, ff. ſi cert. petat. l. quidam. dicunt tamen, ibi Vbert. de Bob. tenuiſſe, iudicem vel aſſeſſorem peritum non teneri dare conſultorem: alias, ſecundum eum, tenetur de iure & bona conſuetudine. Si autem ſtatutum haberet, quod omnes ſententiæ ferrentur de conſilio ſapientum, certum eſt, conſultorem aſſumi debere: alias ſententia non valeret, ſecundum Roſ. q. ſua 45. alleg. ff. de re iu. l. 4. § condemnatum. C. de ſenten. & interloc. l. prolatam. idem Ol. in ſua q. quę incipit, antiquum ſtatutum. alleg. ff. de admi. tut quidam decedens. §. 1. & l. Titium & Mæuium. in prin. ne quid in flu publi. l. 1. §. quod autem. de arb. l. Pędius. in fi. de acquir. her. ſi quis mihi. §. pater. verſi. ſi coram & quod ibi nota. & quod ſcripſi poſt Inno. de offic. deleg. ſi pro debilitate. in glo. putat Inno. idem Nico. Mat. in q. quam vide ſuper regula, nullus ex conſilio. li. 6. Sed ſciendum eſt, quòd duæ quæſtiones contra hoc terminari videntur per Lamber. de Ramp. & per Gui. de Suza. quorum vterque tenuit, Primus in q. quæ incipit, ſtatutum eſt in villa. ſecundus mihi ſub litera C. quod ſi ſtatutum habet, quòd Poteſtas condemnationes facere teneatur de conſilio quatuor hominum loci, quòd tenebit condemnatio facta non hominibus requiſitis. tenet enim, quòd neceſsitas non arctabit ad requirendum. Vterque rationem reddit: quia illi non erant in officio cum Poteſtate, nec eſſe poterant eo loco. C. de aſſeſ. l. in conſiliariis. ff. eo. tit. l. ſi eadem. ex qui. cau. maio. l. hi qui. & l. ſequen. in princ. inducitur præ. l. quidam decedens. §. Papinianus. & gloſſ. quæ ibi incipit, quia ſine matre, & eod. titul. Titium. § j. cum gloſſ. quæ incipit, non arbitrio. Fatebatur vterque, quòd ſecus eſſet, cum duo eſſent ad vnum officium, quod vult l. prę. Titium. in principi. ibi, ſi adminiſtrationem Mæuio dediſſet. & 4. glo. ipſius legis: ſic etiam loquitur l. 1. ff. de exercit. §. ſi plures. cum ſua gloſſ. Per prædicta apparet ſolutio contrarietatis, ponebat enim primus terminos in villa ſubiecta epiſcopo, ita quod non ab hominibus villę, ſed ab ipſo habebat Poteſtas officium, & ſic videretur in quacunque ciuitate, in qua regimen committeretur à maiore, & ſtatuta fierent per ciues: Curioſus, qui ſe dilatare vellet in his, videat quæſtionem prædictam Old. cuius in hoc dicto perplexitas per hęc breuia verba clareſcit.

g Concordare. ¶ Pręmittit illa Summa, quòd ſi ſtatutum, vel conſuetudo loci, dat certam formam circa habenda conſilia, illa ſeruabitur: quibus nõ extantibus, procedet iudex, vt ſequitur.
ADDE, quando iudex teneatur conſilium admittere, & illud ſequi Pau. de Caſt. conſilio octuageſimo ſeptimo, per Ang. conſili. 136. & 186. & melius 188. Bald. conſilio 380. j. lib. Et an coram conſultore ſit inſtantiã? & an conſilium pręſentatum extra tempus à ſtatuto pręfixum, a iudice tamen confirmatum, ſit nullum, per eundem Bald. conſilio 154. Et an iudex ſequi debeat conſilium imperiti, per eundem conſi. 116. Et an conſultor aſſumptus ad conſulendum ſuper omnibus articulis, poſsit ſuper aliquibus conſulere, & aliquos reſeruare? per eundem conſili. 437. 3. libr. vbi etiam prox. allegata.

h Aſsignato. ¶ Dicit ſ. quem ſcribi faciet.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

a ex illis aliquem fortè eligens valeat malignari : [a] quo facto ipſe
eligat aliquos probos viros, quos partes non dederint pro ſuſpe
ctis : & terminus ad id datus lapſus ſit. Qđ ſi forte pars alterutra
dicat, omnes in ciuitate, vel diœceſi ſibi ſuſpectos eſſe ꝓpter alte
rius partis potentiam, vt ſæpe vidi, tunc iudex faciat eã iurare, ꝙ
id non malitioſè ꝓponit : ſicut hoc ſæpe feci in partibus Lõbar-
diæ, arg. ext. de elec. cum dilecti. & de reſti. ſpol. literas. ff. ad exhi-
ben. theſaurus. ar. ff. de no. ope. nunc. l. de pupillo. § qui opus. Sed
nec paſſim & ſine cã dẽt huius recuſatio admitti: ex cauſa tamen
4 poteſt. † vt ſi cauſa ſit merè canonica, ſiue ſpiritualis, [b] bene poſ-
b ſunt merè Legiſtæ recuſari, ext. de conſan. & affin. c. j. 20 diſt. §. j.
c Poteſt etiam iudex reſtringere talẽ multitudinem, [c] inſpecta per
ſonarũ & negotij qualitate, dicens: quælibet pars det mihi ſuſpe
ctos uſque ad decem, uel 25. præſertim vbi eſt copia peritorum
arg. extra, de reſcrip. ſedes. & in c. cum in multis. Nos tamen ple
runq; partes hoc modo in perſonis eligendis concordamus: præ
cipimus eñ vtriq; parti, ꝙ nobis nominet in ſcriptis decem, vel
12. bonos, uel legales, expertos, literatos uiros tali loco habitan-
tes, ex quibus poſſimus eligere unum: quam ſcripturam in actis
ſecrete poni facimus: & cum raro tot tales inueniantur, ſępe par
d tes in nominando concordant. [d] ¶ † Conſiliarij autem electi de-
5 bent fideliter & pro utraque parte cõſulere, ut 14. q. 5. non ſanè.
C. de aſſeſ. nemo. Quod ſi conuincantur de dolo, & iniquè con-
ſuluiſſe, de dolo tenentur, & alias puniuntur, ut ff. de reg. iur. l. cõ
ſilij non fraudulenti. ext. de renun. ſanè. & c. lectæ. ff. de fur. q ſer-
uo perſuaſerit. §. j. C. de aſſeſ. ꝯſiliarios. ¶ Et contra iniquè conſu
lentem uidetur, ꝙ poſſit agi, quanti intereſt alicuius conſilium
datum non fuiſſe, ff. de dolo, l. arbitrio. §. dolo. & ſi non ſit ſoluen
do, uidet̃, ꝙ debet reſtitui litigator ad priſtinũ ius, ff. e. l. & elegan
ter. §. pen. ff. de eo, per quem fac. erit. l. fi. Et falſus ꝯſiliarius poteſt
excommunicari, ut extra de ſen. excom. c. nouerit. & c. grauem.
& quandoq; ſuſpenditur, & infamis efficitur, ut ext. de hær. ſi ad
uerſus. & c. excommunicamus. § credentes. Arg. tamen cõtra, ꝙ
nemo ex ꝯſilio obliget̃, ut ff. man. l. 2 in fi. Inſtit. eo. tit. §. ex diuer
ſo. in quibus not. de hoc. Sed illud uerum eſt de nõ fraudulento
e cõſilio, ex quo nemo obligatur, ut in præ. l. ꝯſilij. [e] Abſit eñ, ut ea
quæ ꝑ ꝑ bonũ & licitum facimus, nobis debeant imputari, ſi qđ
præter noſtram uoluntatẽ inde ꝯtingat, ut 33. q. 5. de occidẽdis.
Sed ſi per imprudentiã falſum dedit ꝯſilium, non uidet̃ excuſari
imo debet puniri, ut ff. de uarijs & extraor. cog. l. fi. Inſt. de oblig.
quæ ex quaſi malef. in prin. quia imprudentia culpæ annumerat̃,
Inſti. ad l. Aquil. §. imperitia quoq;. & ff. eo. ſed & ſi. in fi. & l. ſeq.
in prin. ext. de homi. tua. ext. de æta. & qualit. ad aures. Fatuus tñ
eſt, qui imperitum elegit conſiliarium, & ſibi imputet, Inſti. qui-
bus modis re cõtra. ob. §. præterea. & pro ſocio, §. fi. Vnde in Ec-
cleſiaſtico c. 6. Conſiliarius tibi ſit unus de mille. Quid ſi ꝑ impe-
ritiam aduocati quis cauſam ꝑdit? dic, ut s̃. de aduocat. §. fi. ꝓpe
6 fi. ¶ † Quid ergo erit de ſententia ordinarij, uel delegati, uel arbi
tri lata de conſilio ſapientum pecunia corruptorum ? Reſpon.
non eſt defendenda eſt enim res mali exempli, ff. de pœn. ſi quis
aliqđ. §. 3 ff. ad leg. Cor. de fal. l. 3. Nec corrũpens ex corruptione
commodum conſequetur, C. de pęna iu. qui male iu. l. 1. & 2. ad
inſtar patroni, qui præuaricatus eſt, C. de aduoc. di. iu. l. 1. 2. q. 3. §.
f notandũ, ſm̃ Vber. [f] ¶ † Tu igitur Italice, not. ꝙ electis cõſiliarijs
7 iudex dicet partib. Tales ſunt conſiliarij per me electi: ite ad illos
& iura ueſtra & rationes omnes illis oſtendite, & coram ipſis al-
g legate. Cum autem [g] iueris coram eis, caue tibi, quia multas frau-
des conſueuerunt committere: & attende, an ſint inimici tui, uel
ſaltẽ partis alterius amici, 3. q. 5. quia ſuſpecti. Affectio enim do-
minationis, affinitatis & familiaritatis, amor quoque, timor &
odiũ & auaritia, humanos hebetant intellectus, ſenſus & opinio
nes peruertunt, ut 3. quæſtione. 5. accuſatores, uel teſtes. 11. quæ-
ſtio. 3. quatuor. Item uide, ſi ſint tales, qui non ſint ſuæ ſalutis im-
8 memores, j. q. 7. ſancimus. de conſec. diſt. 4. ſanctum eſt. ¶ † Item
fac eos iurare recte conſulere. quare enim eis abſque iuramen-
to credes: cum & teſtis, iudex, & aduocati iurent? C. de teſtib. iu-
riſiurandi. ext. e. nuper. C. de iur. calum. l. 3. prope prin. C. de iud.
rem non nouam. in prin. & auth. ibi poſita, ext. de iureiur. ueniẽ-
h tes. extra, de iud. [h] in conſt. Greg. X. properandum. [i] Tales igitur,
i eligant̃, ſi clerici ſunt, quibus ſine iuramento fides poſſit adhibe
ri: quibus magis creditur, quam laicis, ut s̃. de inſt. edit. §. compẽ-
dioſè uerſi. item ꝑ ius canonicum. qui etiam de facili nõ debent
iurare, ut 2. q. 5. c. j. & 2. ext. de iur. cal. c. j. C. de epiſ. & cle. cũ cle-
ricis. Si uero ſint laici, & ſint officiati, qui iurauerũt forte ꝯſulere
fideliter Poteſtati, uel dño, uel eorũ officialib. tũc nõ exigit̃ aliud
k iurm ab ipſis. Reprobat̃ eñ crebra iuratio, iuxta illud, [k] Vir mul
tũ iurans replebit̃ iniquitate, nec recedet à domo eius plaga. ext.
de iureiu. & ſi Xp̃s. C. de cur. fur. l. pe. in fi. Si uero ſunt extranei &
priuati, aut eſt ardua cauſa : & tunc iurant : aut minima, & tunc
non iurant, quare enim iurant pro decem ſolidis forte, habita ta
9 men conſideratione qualitatis eorum. ¶ † Sed nunquid poteſt
peritus cogi in aliqua cauſa alicui conſulere? Reſpon. non puto,
l ut dixi s̃. de ſalar. §. ſequitur. [l] ¶ Sed nunquid huiuſmodi cõſilia-
rij iurati, uel non iurati poterunt ex noua cauſa recuſari? Puto, ꝙ
m ſic [m] ut extra de officio delegati, inſinuãte. 3 q. 5. qa ſuſpecti. C. de
iu. apertiſſimi. cũ & iudices, q hñt iuriſdictionẽ, recuſari poſſint,
10 ut dixi s̃. de recuſatio. ¶ † Quid ſi iudex poſtq̃ deliberauerit cũ pe
ritis, decedat? Dic, ꝙ ſucceſſor nõ dẽt ſequi illud ꝯſilium: quia ẽt
ille uiuens non hẽbat illud neceſſario ſequi, arg. eius, ꝙ dr̃ de tu-
tore, ff. de adm. tu. qdam decedẽs. Arg. ꝯ ff. de iu. mortuo. & l. edi
n ctũ. & C. de re iu. geſta. extra de reſcr. ſuꝑ lr̃is. ꝓpe fi. [n] Hos aũt cõ
ſiliarios tu aduocate, uerbis, honore & blando ſermone ac ꝯpo-
ſito in tuã ſatagas trahere ſnĩam, ſicut & de iudice dixi s̃. de ad-
uo. §. hic dicendũ. uer. cũ aũt. & ſi iuſtã foues cãm, quære bene pe
o ritos & fideles: ſi uero malam: uereor tibi ſuadere peccatũ, [o] extr.
de pœ. & remiſ. cũ infirmitas. l. diſ. minor. Hoc aũt audacter ſua-
deo, ut tũc cedas, uel ꝯponas. extra de ele. dudũ. 2. in fi. ext. de trã-
ſa. c. fi. Deinde tu aduocate corã eis ꝓcedas ꝑ omnia, & alleges,
ſicut corã iudice ꝓcedendũ dixi s̃. de diſput. §. nunc uidendũ. qa
11 corã eis tales faciunt Italici diſputationes ¶ † Porro auditis par-
tiũ diſputationib. & actis cauſæ examinatis, & ꝯſiliarij delibera-
tione præhabita diligenti, ꝯſilium in ſcriptis redactũ, ne iudici re
linquatur uia malignandi, ei ſecrete offerãt, prout eis iuſtũ & æ-
quum uidebitur, qualiter iudex debeat condemnare, uel abſol-
uere: cuius quidem ſcripturæ forma talis erit:
FORMA. Conſilium noſtrum, ſcilicet noſtri talis, & mei talis,
in quæſtione, quæ inter talem & talem coram tali uertitur, cuius
quæſtionis tenor talis eſt, &c. (pone totam quæſtionem.) tale eſt
Dicimus enim, ꝙ talis eſt condemnandus, uel talis abſoluendus.
Vel ſic: Conſilium mei B. ſuper exceptionibus propoſitis per E.
corã D. iudice, quæ tales ſunt, Coram uobis domine, &c. tale eſt:
Dico enim primam exceptionem, quæ ſic incipit, &c. admitten-
dam non eſſe: vel dico, eis non obſtantib. eſſe teſtes aperiendos,
p uel exceptionẽ admittendam, uel iudicẽ grauaſſe, & ſimilia. [p] Et
nota

ADDITIONES.

a Malignari. ¶ Illa ſumma dat hoc conſilium iudici, vt tutus ſit contra par-
tem, quę diceret, eum elegiſſe illum, quem dederat ſuſpectum: communiter
ſeruatur, quod ſuſpecti in ſcriptis dantur iudici, nec ſcribuntur in actis: qa
nolunt partes incurrere indignationem illorũ, quos recuſant: ſi tamen pars
vellet illos in actis deſcribi, ſibi parendum eſt, de prob. quoniam.
b Spiritualis. ¶ Maxime ſacramentalis: vide s̃. tit. 2. §. porro. ver. ſed nunqđ
in cauſa. in fi.
c Multitudinem. ¶ Ad id ff. de teſt. l. 1. extra. eod. titu. cum cauſam. de reſcri.
c. 2. lib. 6.
d Concordant. ¶ De more vocemus hos confidentes.
e Conſilij. ¶ Et de reg. iur. nullus ex conſilio. lib. 6.
f Secundum Vber. ¶ In charta 3. vbi tractat de ſententia delegati ver. quid
de ſententia.
g Autem. ¶ Hic incipiunt verba Vber. mihi charta 8. ver. cum autem vene-
ris ad conſiliarios. & totum, quod ſequitur, vſque ad verſic. porro auditis.
quo ad verba, vel quo ad mentem, fuit eius, excepto verſi. ſed nunquid po
teſt, & verſi. quid ſi iudex.
h De iudi. ¶ De poſtul. erat.
i Properandum. ¶ Quam hodie non habemus.
k Illud. ¶ Eccleſiaſti. 23.
l Sequitur. ¶ Ver. non allegat: & merito, quia nil ibi de hoc dicit, ſi loquatur
ſecundum materiam de conſilio iuris dando iudici ſuper cauſa finienda,
vel aliquo eius articulo. in præ. §. ſoluitur, ꝙ eligens, ſi ſuus iudex eſt, illum
cogere poteſt, ſi iuſtam cauſam renuendi non habet, cum iudicare ſit ius pu
blicum, ad quod inuiti coguntur, ff. de mun. & hon. l. munerum. §. iudicandi
& de vacat. mun. l. penu. §. qui autem. C. de aduoc. diuer. iud. ſancimus. quæ
licet in delegato loquantur, eadem tamen ratio eſt in conſultore. vt not. C.
de prox. ſacr. ſcrin. lib. 12. & ſic ſeruatur. Procederet ergo dictum Gui. quã-
do pręciperet aliquod dari conſilium in camera.
m Sic. ¶ Etiam ſi de conſenſu partium fuerint : facit ff. de arbit. non diſtin-
guemus. §. cum quidam. de procurat. c. 2. lib. 6. & tunc neceſſe eſt iuſtifica-
re cauſam, ante conſenſum non: & ſic ſeruatur.
n Prope fi. ¶ De facto ſtatur huic contrario, niſi patens ſit error conſulto-
ris: & vide j̃. ver. quid ſi iudex.
o Peccatum. ¶ Verbum fuit Vberti.
p Similia. ¶ Occurrit hic vj. dubium Summæ, an dato conſilio poſſit illud
mutare? ꝙ poſſit, inducitur l. vlt. C. de fur. §. ſed cum. Ad cõtrarium ff. de
re iudi. iudex. Soluitur, ꝙ incontinenti ante q̃ diuertat, poteſt, & videtur
ineſſe, ff. ſi cer. pe. lecta. de elec. officij. & quæ incõtinenti fiũt, ſuſpicione ca
rent, in authen. de æqua. dotis. §. ſi ante. Collat. 7. Item poterit, ſi ex inter-
uallo, ſi bona ratione, vel lege mouet̃, ff. de iure patro. l. diui. quia prætor
quandoque variationem admittit, ff. de col. bonor. nonnunquam. alias nõ
auditur, ff. de tranſact. cum hi. §. in cauſa. de his, qui no. infa. l. 2. §. ignomi-
niæ. de dona. l. nuda. ff. de teſti. qui falſa. præſumitur enim machinatio, vt
in præ. §. de æqua. do. Circa declarationẽ remittit. ad l. in ambiguis. ff. de
reg. iur. & eo. tit. contra eum. lib. ſexto. Mart. de Fan. reuocationem conſi-
lij æquiparat reuocationi teſtis: de qua dic, vt extra de teſti. cog. præterea.
Alij ponderant tempus ſtatutum ad dandum conſilium, an duret, an ſit la-
pſum: facit de offi. deleg. de cauſis.

nota, quod conſiliarii non tenentur exprimere in conſilio cau-
ſam quę ipſos mouet: & ſic in areſtis in curia Franciæ obſerua-
tur, infra de ſenten. §. qualiter. uerſic. uerum. & ſupra de diſput.
& alleg. §. porro. verſicu. in ſumma. nec eſt fieri conſuetum.
Quidam autem ſic in conſilio dicunt: Per ea, quæ vidi & au-
12 diui, ita dico & conſulio, &c. ¶ † Tu autem aduocatæ labora
ſcire conſilii continentiam, ſi id honeſte fieri poſſit, ut ex hoc
inſtrui poſſis, quid tibi agendum ſit, an ſcilicet debeas ad ſen-
tentiam, uel concordiam properare, vel aliquid de proceſſu
oſtendere, uel beneficium reſtitutionis in integrum poſtula-
re, uel alia remedia adhibere. Nota, quod non ſolum ſuper
deciſione quęſtionis principalis eliguntur huiuſmodi ſapien-
tes, quinimo & ſuper quolibet litis ambiguo caſu. Porro hu-
iuſmodi dato conſilio, iudex ſecundum illud ſententiam diffi-
nitiuam, ſeu interlocutoriam formare curabit, ſicut dixi ſupra
a de exceptio. §. viſo. verſicu. porro in Italia [a]. & infra. de ſen-
13 tentia. §. ut autem, verſic. in partibus ¶ † Quid ſi iudex videt
conſilium eſſe contra ius? dic, quod ſi ipſe conſiliarios ele-
git, ſpreto conſilio pronunciet ſecundum ius: alioquin facit
litem ſuam, ut ſupra. non enim pretextu conſilii excuſare-
tur: immo magis accuſaretur, vt Inſtit de obli. quæ ex qua-
ſi deli. in principio, ff. de var. & extraor. cog. ſi iudex. & me-
lius in authentic. vt iudic. ſine quoquo ſuffrag. § eos. debuit
enim deliberare, utrum ſibi expediebat conſilium, vt ff. man-
da. l. ſecunda. in fin. & ad hoc facit in authentica, ut defunct. ſeu
fun eorum. §. fina. extra de conſuetudi. ad noſtram. ff. de his,
quæ in teſtamento delent. proxime. ibi, remotis omni, &c.
extra. de arbitr. cum olim. extra de electio. ne pro defectu. & c.
cum in ueteri vigeſimaſexta diſtinctio. deinde. verſicu. quæro.
ſexageſimaoctaua diſtinctio. cor epiſcopi. Si autem de partium
b conſenſu electi fuerint, tunc dicunt quidam [b], quod debet iu-
dex iuxta eorum conſilium pronunciare: argum ff. de re iudi. ſi
conuenerit. extra. de offic. deleg. ſuper quæſtionum. §. uerum.
Contra credo, ut in præ. decret. ad noſtram. ad idem. ff. de
adminiſtr. tut. pater tutelam. Debet enim iudex ſecundum alle
gata & probata iudicare, ff. de offic. præ. illicitas. § ſecundo &
3. quæſto. ſeptima. iudicet. cum ſuis concord. Nec obſtat l. prę
dicta, ſi conuenerit. quia ibi exponitur, quid, id eſt, ſuper quo,
non cuius conſilio. Item non obſtat ff. de adminiſt. tut. Titium
& Mæuium. reſpon. j. quia verba illa, quod ſine eo fit, irri-
tum, &c. contrarium tollunt. Nos tamen ad cautelam ſcribi
in actis facimus, quod partes petunt & conſentiunt, quod
iuxta illorum conſilium pronuncietur: & idem facimus in exa-
c minatoribus rubricarum concorditer a partibus electis [c], vt vi-
14 delicet diffinitioni eorum a partibus ſtetur. ¶ † Quid ſi eſt ſtatu
tum in aliqua ciuitate, ꝙ nō eatur ext. illam pro cōſilio habēdo
niſi partes haberent omnes illius ciuitatis ſuſpectos: nūc altera
pars tātum habet omnes ſuſpectos, quæritur, vtrum poſſit iri ex
tra illam ciuitatē pro conſilio? & videtur, ꝙ ñ, niſi utraque pars
omnes habeat ſuſpectos: qa in ſtatuto dicitur, niſi partes, &c. &
a uerbis eius recedēdum non eſt, ff. de leg. 3. nō aliter. & fa. C. de
bo. quæ lib. cum non ſolum. §. ipſum autem filium. ibi, ex vtraq;
parte vertitur Sed dic contra, argumen. in præ. §. ipſum. & in au
hen. Col. j. de hær. & Fal. §. fiat. ibi, tabulariis, &c. ff. de eo, ꝑ quē
fac. eſt. l. j. §. ſi plures. & ff. ſi quis cau ſi duo. § j. & ff. de manum.
teſta. ſi ita. ff. de pact. reſcriptum. §. ſi pacto. C. de appel. in of
ferendis. Ad officium autem iudicis pertinet multitudinem
ſuſpectorum refrænare de quo not. in auth. ut nulli iudic. §. ſi
15 vero. ¶ † Item not. quod electio huiuſmodi conſiliariorum
in curia Romana, uel extra Italiam non ſeruatur: ſed iudex
prius quam aliquid diffiniat, auditis cauſæ meritis & diſcuſ-
ſis, vt tertia. quæſt. ſeptima. iudicet. deliberat ſecum prius dili-
genter, & poſtmodum cum peritis, quos diſcretos nouerit &
fideles referendo eis plene rationes & iura partium, & quæ
rendo, qualem negotio finem imponere debeat, vt ſupra in
principio huius § & dicam j. de relat. §. qualiter. in fine. Non
enim debet iudex nimis prorumpere, & ſuam ſententiam prę-
cipitare, Auguſtini & aliorum exemplo, ut 6. quæſt. prima. Deus
11. quæſt. tertia, ſummopere. C. de ſentent. ex breui. recit. l. ſe-
cunda. Immo debet diu deliberare, vt infra titu. proxim. quia
tempore indigemus, ut aliquid maturius agamus, l. diſ. pon-
deret. in principio. & lenta virtus, &c. vt ſupra. de aduo. § hic
d dicendum [d]. Nec pręmiſſi conſiliarii audient diſputationes ad-
uocatorum, ſicut in Lombardia & Tuſcia vidimus obſeruari:
e quem quidem morem propter lucrum aduocatorum [e], & ad
exonerationem imperitorum iudicum eſſe innolitum æſtima-
mamus. Sed cum ratione careat, extirpandus eſt, vt ſexageſi
maoctaua diſtinctione, cor epiſcopi & hunc morem dominus
Papa Clemens IIII. lumen iuris, ſæpe reprobat. Vitium
enim magnum eſt Reipublicæ, ſi iudices non ex ſe quid agen-
dum ſit ſciant, ſcilicet lites decidere, ſed aliunde. iudicandi
enim diſcant honeſtatem, & ab aliis quærant, quæ ipſos in iu-
dicando eloqui decet, vt in authent. Collat. ſexta, de iudici-
bus, prope principium, verſicu. illi autem. & 1. quæſtio. ſepti-
ma. conuenientibus. Sed ubi iudex imperitus eſt, bene poteſt
aſſeſſorem habere: quod dic. vt ſupra de aſſeſſor. §. ſalarium.
Iudex tamen non tenetur ſequi conſilium, ut infra de ſenten.
§. iuxta. verſicu. quid ſi ſunt tres. Quid iuris autem ſit, ſi pro-
uiſio, uel electio, uel aliquid aliud mandetur fieri de conſilio
alicuius. nota. plene ſecundum Vincentium, extra de conſtitu.
ex parte. & de electio. cum in veteri. verſicu. etiam de hoc ſe-
f cundum Papam & alios. & extra de arbitr. cum olim [f]. ¶ Et
quoniam hic de conſilio loquimur, not. quod ſi in conſilio ali-
cuius ciuitatis aliquid firmandum, uel refirmandum eſt, de-
bet Poteſtas, ſeu Rector in conſilio ſic proponere concionan-
do: Domini, quid vobis placet ſuper hoc: & tunc arengato-
res proponent, quod eis videbitur: quo facto inſtantiabitur
& firmabitur per rectorem & conſilium, quod maiori parti
placuerit, & inde fiet publicum inſtrumentum, in quo propo-
ſitio rectoris, & conſilia arengantium & partium & refomatio
g continebuntur [g].

ADDITIONES.

a In Italia. ¶ Et ibi dixi, an ſufficiat dicere, lecto conſilio pronuncio, ut in conſilio continetur.

b Dicunt quidam. ¶ Alb. Papien. niſi conſilium eſſe expreſſe contra ius, quod ſequi non debet, C. de præd. minor. prædia. & ſic contra ius, vel vtil. public. l. fin. & ille auctoritatem perdit, qua abutitur. C. de Iudæ. Iudæos extra. de priuileg. capitu. tuarum. idem Guid. de Suz. ſuper l. humanum. C. de leg. & ſuper l. 2. ff. quod quiſque iur. alleg. in auth. de iu. ad ſi. §. omnis autem iudex.

c Electis. ¶ De quibus s̄. de teſte, §. publicati. s̄. in fi.

d Docendum. ¶ Sub uer. cum autem tempus.

e Aduocatorum. ¶ Qui allegant coram conſiliariis: uel forte ponderauit, quod aduocatis illius loci, vel fori, qui in cauſis illius, non patrocinantur, ſolent talia committi. Quod ſequitur de imperitis iudicibus fatemur, cum ex quo tales ſunt, vniuerſalis eſt conſuetudo, quam Italici dicunt inductam, vt fręni temperies apponatur iudicibus ſæuire volentibus. C. de cuſtod. reo. ſi quis in ea. Nec poſſet negari, quin conſuetudo habeat finem & reſpectum bonum, ſcilicet ut in deciſionibus litium ſeruetur iuſtitia, C. de legibus. l. humanum. & ſic ſunt gubernacula iuſtitiæ. facit. ff. de euic. ſcapham. Item cum iura permittant aſſeſſores haberi, ſufficiat ſequens remiſſio: quare de his conſiliariis ſic turbatur, cum etiam experientia doceat, propter occupationes iudicum marceſcere cauſas, quæ per iudices ſine talibus conſiliariis terminari debent, quæ cum eis cito expediuntur: & hoc appetunt iura. quæ ſunt not.

f Cum olim. ¶ Tu excluſa diſt. præpoſitionum De, & Cum, dic, vt ſcripſi de reg. iur. nullus ex conſilio. li. 6. poſt finem quæſtionis.

g Continebuntur. ¶ Vt aliquod præambulum detur huic fini, eſt ſciendum, quod dominus meus in legibus diſputauit quæſtionem, quæ incipit: in quadam lege municipali. & erat queſtio, ſi ſtatutum ciuitatis habebat, quod certus actus expediri deberet per concilium arctius, non per concilium maius, cum duo talia concilia ibi eſſent: & in illis duobus conciliis ſimul congregatis expeditus fuit ille actus, an ualeat? Quod ualeat, probatur: quia factum eſt præſente & conſentiente illo concilio, ad quod ſpectabat id agere: & maxime, cum hoc caſu contradicere poſſent: ad hoc miſtum alleg. ff. de re iudic. ſæpe. §. cum autem ff. de arbit. ſi in tres. de re iudic. duo ex tribus. de uerb. ſignifi. coram: & quod not. ff. de pigno. actio. l. Caius. Illi ergo de conſilio maiori fecerunt ex abundanti: & quæ ſuperabundant, uitiare non ſolent. ff. de regul. iuris. non ſolent, nec inutilis adiectio uitiat, ſed uitiatur, C. de donat. ſi quis argentum. ff. quod fal. tut. l. prima. Item hoc non fuit factum aliud, ſed plus: nec forma mutata, ſed ampliata. ad hoc ff. mand. rogatus. de ſtatu. hominum. non ſunt liberi. in fine. Item dubia interpretantur, uel interpretamur, ut res valeat. ff. de rebus dubiis, quoties. Contrarium tenens inducit, debiliorem eſſe naturalem poſſeſsionem miſtam cum ciuili, quam ſolam, quæ ſolo animo retinetur, iuſta not. ff. de vi & vi arm. l. prima. §. interdictum hoc. & l. tertia. §. vnde vi. & ff. de acquiren. poſſeſſ. naturaliter. Item cum minor portio iungitur maiori, minor extinguitur, ut ſi alienum brachium ſtatuæ meæ iungo, ff. de acquirend. rerum domin. l. adeo. & l. quicquid. & grex auctus idem remanet, ff. de uſucap. l. eum qui ædes. & l. rerum miſtura. Concluditur ergo ex his, illud unitum fuiſſe maius: ergo, &c. ad hanc partem facit l. pedius. §. primo. de arbitr. ubi miſtura liberi & ſerui uitiat compromiſſum: allegat idem de iure canonico, cum in electionibus miſcentur clerici cum laicis, extra de elect. Meſſana. & cap. cum terra. Non ergo promiſcuis actibus rerum turbentur officia, C. de epiſ. & cleric. l. repetita. & de teſta. l. conſulta diualia. Item facit ad tactum, ff. de fur. l. pe. vbi patet ꝙ tacens metu, vel reuerentia, habetur pro contra dicente. Sed quando artifices ſunt in maiori conſilio cum nobilibus & maioribus, metu vel reuerentia ſuum animum non exprimunt: ergo pro contradicentibus habentur: & ſic eſſent contraria: ad idem facit ti.

de fur.ſi quis in ſeruitute. Et hæc fuiſſe videtur conſideratio ſtatuti, & iuſtificat ſolutionem.

ADDITIONES NOVAE.

* Conſultor debet a.tendere verbum prophetiæ dicens. Iudicium & iuſtitiam veſtiebat. de pœni. diſtin. 4. cap. dominus, & conſilium cuiuslibet conſulentis debet eſſe veſtimentum iuſtitiæ non voluntatis propriæ ſeque la.4.quæſtione.v.capitulo,iudicet.in fine.& concludas conſultori hoc modo, Virtus conſulentis in medio diminuat,& ſuperfluum circuncidat: de vultu Dei prodeat iudicium veſtrum, & oculi veſtri videant æquitatem.

Nota ꝙ illud ſuper quo conſilium poſtulatur debet dari in ſcriptis qđ hodie in practica appellamus articulum,ut no.in l.fi.C.de legationibus. li. x.ſuper ver.formata.

In l.hac lege.de ſen.ex breui.rec. dicit Bal.ꝙ iudex quantumcunque peritus ſeu doctor poteſt dicere ſe velle habere conſilium vel colloquium cum ſapientibus.

Item Inn.in c.ſuper quæſtionum, de offi. del. dicit quod iudex poteſt committere cauſam conſulendam inuitis partibus,& debet formare articulum de conſcientia partium,l.j.de relat. & ſi partes non volunt formet articulum de per ſe.Io.An.in nouel.in c.ſtatutum.ext.de reſcri.l.6. Sed cuius expenſis debet committi quæſtio conſulenda.Bart.in l. ſi poſtulaue rit. de adul.

Quando quis ſit excuſatus ſequendo conſilium,& quando non,Bar.in l. in bonorum.de bono. poſſ.

An pendente commiſsione poſsit iudex interim aliquid facere in cauſa.Bar.in l.j.nil no.ap.pen.

An iudex poſsit commiſsionem reuocare,& ipſe de cauſa cognoſcere. Bar.in l.ad principem.ff.de appel.

An ſententia lata pendente commiſsione ſapientis debentis conſulere valeat,Bar.in d.l.ad principem.fac.quod no.in l.ſi conuenerit.de re iud. nota quod Ia.de Aren.fecit in hac materia vnum tractatum.

An iudex poſsit habere conſilium cū aduocatis partiū.Nicol.de Neap. in l.proxime.de his quæ in teſt.del.& l.non diſtinguemus.§. cum quidam. de arbit.

* An conſultor electus ſi incipiat ſemel audire cauſam & allegationes, poſſit poſtea cogi acceptare.Bar.in l.prætor.§.poſt cauſam. de vaca.mu.

An cogatur quis ſuſcipere quæſtionem ſibi commiſſam & conſulere, not.in l.2.§. corporum.de vaca. mun. & l. ſi quis magiſtratus. de mun. & hono.per Alberi.

Pone,ſtatuto cauetur, ꝙ iudex teneatur omnes ſententias dare cum conſilio ſapientis:aliquis iudex commiſit quæſtionem,conſultor in ſuo cōſilio dicit,ꝙ ſuadebat iudici debere ſic dicere & pronūciare:poſtea in ſyndicatu opponitur iudici ꝙ non tulit ſententiam cum conſilio ſapientis:an ſufficiat ipſum pronunciaſſe conſultore ſic fieri ſuadente. Guil. de Cu. ꝙ ſic per l.an apud in fi.de manu. vin.

Pone ſtatuto cauetur,ꝙ iudex teneatur committere omnes quęſtiones: aliud ſtatutum dicit,quod in quibuſdam caſibus iudex debeat procedere ſummarie, an in his etiam caſibus debeat committere. Barol. in l. prætor. §.ſi quis.vi bo. rap.

Quid ſi partes diſcordant in electione conſultoris. dic ꝙ electio tranſit ad iudicem.no.in l.in venditione.ff.de bon.auth.iu.poſsid.per Dy.& Ray. Item quid ſi diſcordāt in formatione articuli,dic quod iudex debet illum formare.Bar.ibidem.

Conſultor aſſumptus vt conſulat de iure, non poteſt nouas probationes ſeu noua inſtrumenta recipere,ſed debet ſuper iis quæ à iudice tranſmittuntur conſulere.c.cum a nobis.de dila.Bar.& Bal. in dicta l cum a nobis.& etiam Bar.in l.reſcriptum. de ap.& l. quinquaginta. de probat. Richar.Malum.

An ignorantia excuſet,vbi quis potuit conſulere peritiores, Bar. in l.in bonorum. de bono.poſſe.& multa bona ibi dicit.

An quis poſsit allegare turpitudinem ſui prædeceſſoris,ſeu ſui parētis, dic aut loquor ext.iudicium,aut in iudicio:primo caſu aut legem condendo,& poteſt,l.3.§.ſi ſeruus.de con.ob cau.ratio eſt,quia non videtur fieri iniuria prædeceſſori,ſi a ſucceſſore in iure in melius dicatur,l.potioris. de offi.rect.pro.aut negotia adminiſtrando,& tunc ad malum patris non pōt ut in Auth.§.& ita.aut ad bonum,& poteſt.l.his qui.de tu.& cu.da. ab his. & auth.liber.de epi.au.ſecundo caſu qñ in iudicio,tunc aut in iudicio criminali,aut in ciuili:primo caſu aut ius reddēdo,& nō pōt.l. lex Cornelia. in princip.ff.de iniuriis.aut accuſando,& nō pōt regulariter in criminibus no.in l.hi tamen,in princip.ff.de accuſat.& l.plures qui accu. non po. aut. miſericorditer implorando,& tunc poteſt,l.3.§.quod autem.de offic.præfe.vrb.& l.2.ff de his qui ſunt ſui vel alien.iur.aut crimen retorquendo, & tunc ſimiliter poteſt,l.libertus.ff.de in ius vocan.ratio,quia tunc eſt ignoſcendum ei,ſi uult vlciſci prouocatus,l.qui cum maior.§.j.de bo.liber. Tertio uidelicet quando in iudicio ciuili,& tunc aut ius reddēdo.aut turpitudinem retorquendo:aut excipiendo,aut agendo ſeu replicando, aut miſericorditer implorando,aut alio modo retorquendo. Primo caſu,uidelicet quando ius reddendo,& tunc aut ut delegatus,& pōt, l.in priuatis. de iu. aut ut iudex extraordinarius,& non poteſt, ut l. qui iuriſdictioni. de iur. omn.iud.ſecundo caſu ſcilicet turpitudinem retorquendo, & tunc poteſt, ut l.in arenam.& l.ſi filiam.C.de inof.teſtam.& eſt rō,quia cum ſit per modum retorcutionis, videtur delictū cū delicto ꝓpenſari,l.viro. & l.mulier. ff.ſolu.matri.tertio caſu,uidelicet quando excipiendo,tunc aut allegando turpitudinem ſui prædeceſſoris,& tunc contrahens cum prædeceſſore ſuo remaneret deceptus,& tunc allegare non poteſt,l.rem alienam. de pigno.acti.aut allegando turpitudinem prędeceſſoris nititur euitare deceptione ſui,& tunc dic vt l.apud Celſum.§.aduerſus.de excep. doli. & l. l.non debet.de dolo.aut neuter dictorum caſuum interuenit, & tunc poteſt, l.qui habebat.de manu teſta.§.j.& l.qui teſtamentum.de prob. Quarto vero caſu uidelicet quando agendo ſeu replicando, & tunc aut agitur criminaliter ratione vindictæ ſumendæ,aut ratione rei familiaris: primo caſu,aut uindicta petitur ſumi ab alio quam a patre,& tunc ad hunc finem filius quandoque allegat uilitatem & inhoneſtatem patris,vt l.ſed ſi unius § filio. de iniuriis. aut petitur ſumi a patre, & non poteſt niſi iniuriarum atrocitas inſit. l.prætor.§.præterea.de iniu.ſecundo caſu quādo agitur ratione rei familiaris,& tunc aut per hoc quod allego turpitudinem prædeceſſoris nitor infringere actum libertatis fauorabilem, & non poſſum. l.ſi creditoribus.de communi ſeruo pig. da. ma.;aut nitor infringere actum prædeceſſoris qui de ſui natura eſt obligatorius,& non poſſum, ut l.filius. de his quæ in frau. credi. & l. tranſactio. de tranſac. aut allego turpitudinem prædeceſſoris tendentem ad priuandum me in toto,uel in parte hæreditate debita,ſeu quaſi debita alterius non committentis turpitudinem, & tunc poſſum,ut l.hi tamen. ver.nam & filius.de accu. aut allego turpitudinem prædeceſſoris & per hoc volo me admitti ad hæreditatem mihi debitam, vel quaſi debitam ipſius committentis turpitudinem, & tunc aut turpitudo me concernit, aut concernit publicum. Primo caſu poſſum vt l.2.de inoffi.donat.& l.2.de his quæ in frau.patro.ſecundo caſu idem,vt l.j.de natural.lib.& l.j.de ſecun.nup.& l.hæreditatem de his qui. vt indig. aut allego turpitudinem prædeceſſoris,vt per hoc conſequar exercitium actionis iuris mihi debiti,& poſſum l.ſi cum dotem.§. eo autem tempore. ff.ſol.matr.quinto vero caſu,videlicet miſericorditer implorando etiam ſimiliter poſſum,l.necare.& l.ſi quis a liberis.de lib.agnoſc.ſexto vero caſu videlicet alio modo requirendo,& tunc aut per hoc nitor vitare periculum dilapidationis,& tunc poſſum: alias ſecus,l.imperator.ad Trebel. Et per hoc apparet quæſtionis determinatio,an filius volens admitti ad hæreditatem patris ab inteſtato debitam ſeu quaſi,poſsit allegare teſtamentum paternum fore nullum,ex eo quia fuerit pater vſurarius manifeſtus, & videtur ex præmiſsis ꝙ ſic.Segnorolus de homodeis. facit etiam quod ipſemet notat in conſiliis ſuis in 3.par.in prin.conſilii quinti.

* Nota quod iudex qui commiſit cauſam conſulendam, non poteſt ferre ſententiam,donec recipiat conſilium conſultoris, uel conſultori labatur terminus:quia dilatione pendente nihil eſt innouandum,l.ſiue pars. C.de dila.Item quia præiudicialis eſt iſta commiſsio.Cle.quamuis.de appel.ita dicit Bald.in l.ſi quando.C de relatio.& s̄.proxi.nota. ¶

De conſilio ſapientis quod petitur calumnioſe, notat Bald. in l. ab adminiſtrationem.C.de leg.Bart.in l.ille.§.in verbis.de legat.3.& l.pediculis.de aur.& argen.leg.Inno.in c j.de offic.vica.notat gl.in fimi. in l.qui cum maior.§.ſi patris.de bo.lib.Compoſtel. in capitu. quod ſicut.de elect. Innocen.in capitu. poſt ceſsionem.de conceſ. præbend.& l.illa de hæret. inſtit.

An iudex iniunctus teneatur dare conſultorem parte petente, Alberic. in l.humanum.C.de leg.

Conſultor in conſilio ſuo dicit Titium debere condemnari,& iudex ita pronunciat,quid iuris.Bald.in l.teſtamento.de hæret.inſt.& l.j. C.ſi aduer. liberta.

Si quæſtio eſt commiſſa duobus conſultoribus,qui diuerſa conſilia proferunt,quid iuris.Ang.in l.ſi pars.de inoffi.teſt.

Si ſtatuto cauetur ꝙ quæſtio committatur,& iudex profert ſententiam commiſsione non facta.Bar.in l.j.§.ſi plures.de execu.Bal.in l.ambiguitatem.C.de teſta.ſecundum Gy.in fimi.Alberic.contra.Bar.in l.quidam decedens.de admi. tut.

¶ Bald.de Requiſitione conſilij.

¶ AN ſapiens electus ad conſulendum, de iure teneatur de imperitia, ver.ꝯſilium.& ver.ſeq.G.& videtur.ꝙ non:quia tale conſilium eſt nullum ipſo iure,arg.ff.de auro & argen.leg.l.ornamentorum. ergo non facit litem ſuam,ut ff.de var.& ext.co.l.ſi iudex Dic econtra,quia lædit partem, & tenetur de dolo & lata culpa. Bal. ¶ Conſultor non tenetur in conſilio exprimere cauſam,nec leges,vel rationes allegare,uerſi.porro.cum ſeq.G. ¶ Iudex non tenetur ſequi malum conſilium, etiam electi conſultoris à partibus: & ſi ſequitur,facit litem ſuam, verſic.quid ſi iudex videt.G.facit C.de tutor.& curator.illuſtr. per l.j. facit C. de ſenten. ex breuic rec. l.2.& argu.ff.man.l. idemque. §.ſi tutoris.in fin.& vide Bartol. ff. de re iu. ſi conuenerit. Bald. ¶ Si vna pars habet omnes ſuſpectos, & non altera vide in verſicu.quid ſi eſt pars. per G. ¶ Conſilium eſt cum commiſsione, colloquium eſt ſine commiſsione: quod in omnibus cauſis haberi poteſt, uerſic. item not. G. ¶ In conſilio ciuitatis rector facit propoſitas exceptiones. deinde conſulitur, deinde ſtatuitur, & forma ponitur. ver. fin. ¶ Conſilium commiſſum à prædeceſſore, poteſt reddi ſucceſſori,arg. ff.de min. l.verum.§. ex facto. vide s̄. de leg. §. præceptum. ¶ Conſilium non debet committi aduocato alterius partis, vt notat lex, proxime. de his,quæ in teſt.delen. vide s̄. de aduoc. in princip. Bald. ¶ Conſilium dicit, Titium eſſe abſoluendum: dicit iudex & ita pronuncio ſecundum tenorem conſilij, an videatur abſoluere, vel pronunciare abſoluendum? Reſpondeo: ꝙ abſoluere: quia effectum conſilii ſequendum credo, non verba, arg. ff de euic. l.ſi ita quis. Et nota, quod non valet ſententia prædicta,niſi iudex legat conſilium. l.j & 2. C.de ſenten.ex breuic. reci. Bald. ¶ Nec conſilium, nec ſcriptura debet committi, niſi confidatis, ut not. in authent. de trien. & ſemiſ.§. quod ſæpe. Bald. ¶ Qui petit conſilium, debet petere ſuis expenſis: quia non debeo poſſe lædere aduerſarium meum in onere expenſarum, argum. C. de teſtib. l.quoniam liberi. C. de erog. mil. anno. l. cum ſæpe Bald. ¶ Sufficit, quod aſſeſſor non ſit de ſuſpectis, licet non ſit de confidatis, vt not. in capitu. ſtatutum. de reſcrib. 6. in nouella. Bald. ¶ An conſilium expiret [illegible]
præceptum. ¶ An poſsit compromitti cum [illegible]

de arbitr.§.an poſsit. ¶ An qui iudicat habito prius conſilio ſapientis excuſatur a pœna iudicis male iudicantis,ſi iniuſtum ſit conſilium,ĵ.de ſent. ad fi.§.ſi iudex ſcienter.& ibi,& in §.ſequ.habetur,an teneat ſententia lata intra terminum ſtatutum conſultori,ipſo nõ expectato,& an valeat:& de materia vide Bar.in ſuo tractatu De requiſitione conſilij,multum bene.

a ¶De petitione ſententiæ [a],& eius cautella. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus antequã ſententiã petat,debet ſuæ cauſæ merita perſcrutari.*
2 *Voluntas cordis ſecreta communiter legitur in facie.*
3 *Tepidus in petendo ſententiam,præſumitur de ſuo iure diffidere.*
4 *Aduocatus certus de victoria,debet adeſſe ſententiæ prolationi:ſi autem econuerſo,fugere.*

QVONIAM diſputatiõe ſup actitatis habita,ɔcluſoq; in negotio,& deliberatione cũ peritis habita, ſola ſententiæ prolatio ſupereſt,quã partes debent inſtãter petere,vt ext.de ſen.& re iu.cauſam quæ,ideo
1 de petitione ſententiæ perſtringamus.¶†No.[b] igitur aduocate,
b ꝙ prius quam ſententiam petas,debes diligenter cauſæ tuę merita perſcrutari. Vnde conſulo,ꝙ accitis tibi peritis,de quibus confidas,cum eis deliberes diligenter,iuxta illud:OMNIA cum amico delibera:quia qđ a pluribus quærit,facilius inuenit. vt 20.diſt de quibus.nec nimiũ tuæ prudentiæ innitaris.multos enim propter ſuam præſumptionem ſæpe vidi in cauſis decipi. ext.de ɔſtit.ne initaris.c j.& ad hoc ſ.de aduo.§.nũnc tractemus. Item conſulo,ꝙ ſtomacho ieiuno deliberes:quia tunc melius vigent ſenſus,15.q.j.ſane ext.de teſtib.c.j.22.q 5.honeſtũ.& hoc eſt,qđ Philoſophus dicit,Quod poſt ſomnum,quãdo ſatis dormiſti,melius deliberabis.tunc enim nullus rumor impedit ſenſũ tuum.& cõcordat extra.de accuſat.ſi conſtiterit.quia,ſecundũ Hieronymũ,vẽter pinguis craſſum ſenſum generat,vt 43.diſt. §.fi.& vt ad viã peruenias veritatis,oppone & allega contra tuã partem qđ dic,vt in præ.§ nunc tractemus.& ſi inueneris cau-
c ſam deſperatam,cõpone,vt dixi ſ.tit.proxi.[c] Si uero cõfidis de
2 tuo iure,adeas iudicem ſermone modeſto,& vultu lęto:qa† in facie legit cordis ſecreta volũtas:& vultus talis erit,qualia mẽte gerit,ar.41.di.§.j.&§.fi.& laudes eum,vt tibi ſit ꝓpitius,26.q. vlt.alligãt.dicens ei cũ reuerentia,ꝙ placeat ſibi cãm ſñiæ calculo diffinire:& hoc,ſi de ipſiꝰ fide plene ɔfidis.ſi vero dubitas,de fide,ſiue peritia eius idem dicas & expecta,utrum dicat ꝙ velit deliberare cum peritis,qđ ſi dixerit,reſpondeas.Lætus ſum valde,ꝙ ad veſtri exonerationem ſalubre cõſilium habeatis:nec ꝑ hoc cenſeris in prauum conſilium,uel conſiliarium conſentire. Quòd ſi videris eum abſque ɔſilio ad diffinitiuam currere,curialiter & humiliter dicas ei:Domine,ſupplico,ut iuxta conſilium
d Salomonis procedere velitis dicentis[d] Omnia fac cum cõſilio, &c.vt ſ.tit.prox.ad fi.Quæ autem præmiſſa ſunt,etiã in interlo
3 cutionibus obſeruentur ¶†Item not.ꝙ vbi ſperas veriſimiliter pro te ſententiam proferẽdam fore,poſtules eam ferri:& vtaris verbis poſitis ſ.de diſpen §.nunc videndũ.in fi.&§.poſt hoc autem.ver.ſic igitur deſtructis.non tamen importune,niſi in mora videas periculũ imminere:tunc uere inſta opportune & importune,ut 43 diſt.ſit rector.in fi.& ext.de elect.cum inter R ſenio-
e rem in prin.Licet enim[e] de ipſo ɔfidas,credas tñ cũ hominem eſſe,& idcirco pronum ad malũ,22.q.1.omnis ætas.xx.q.3.procliuis,maxime ſi ſit ſolitus nũmis corrumpi,xi.q.3.q recte.14.q. v.nõ ſane.11.q.3.nõ licet & c.pauper.ext de pig illo.§ fi.cũ ſuis
f concor.Si [f]enim tepidus ſis nimis in petendo ſententiam,pręſumeris de tuo iure diffidere,vt 43.diſt.in mandatis Pete igitur ſẽ-
4 tentiã,prout no.in præ.uer.ſic igitur.¶†Itẽ aduocate,tibi conſulo,ꝙ ſi certus es de victoria,adſis ſententiæ:ſi contrarium ſperes,fuge,ſicut Medici faciunt,In primo caſu honor,in ſecundo caſu contumelia te vbique ſequetur.In dubio autem eſt conſultius,ꝙ interſis,propter multa,quæ tunc ſæpe occurrunt,ex quibus cauſa tua in cauſa appellationis iuuari poterit,ſi ſuccũbere te cõtingat.Illud autem tibi ſit memoriæ,ut ſemper aduerſarium petas in expenſis tibi legitimis ɔdemnari,ut dixi ſ.in prę. §.nunc videndum.in fi.&§.ſeq.& de expenſis.§.j.ad fi.

ADDITIONES.

a Nullus ex practicis auctoribus poſuit hanc rubricam præter Io.de Deo in lib.Iudicum,parte 2.qui poſuit rubricellam:petitio ſententiæ.& ibi modicum:& iterum modicum parte 3.ſub eadem rubrica:de quo modico ĵ.dicam.¶ Vber.tñ de Bob.poſuit hoc nigrũ,vbi ſ.dixi ſ.tit.prox.& dicam ĵ.Tamen auctor ampliauit Io.de Deo.licet verba eius communiter aſſumpſerit.In cauil.non inueni adhuc,quòd hanc Vberti partem poſuerit.
[illegible] totum quod ſequitur,fuit Vberti de Bob.mihi charta & ver.cum autem fuerit finis.ampliat tamen auctor:& quid inſeruit de Io.de Deo ĵ.dicam.
c Tit.prox.¶ Verſ.hos autem.
d Dicentis.¶ Eccleſiaſt.32.ad fi.& facit Prouer.13.
e Enim.¶ Aſſumit verba Io.de Deo,ver.ſ.parte 2.& ei,quod ſequitur,conuenit ad Ro.3.Deus verax eſt,& omnis homo mendax.
f Si.¶ Hoc habuit Io.de Deo,verſi.ſuper parte 3.

¶ Bald.de Petitione ſententiæ,& eius cautela.

CVM petis ſententiam ferri,ſit tibi memoriæ,vt petas aduerſarium in expenſis condemnari.verſ.fi.G Sed an in fructibus & intereſſe poteſt iudex condemnare ſine petitione? Dic,ꝙ in fructibus ante litis conteſtationem perceptis exigitur petitio:ſed poſt litem conteſtatam non,ut not.ff. de dam.infe.l.ſi quis miſſum.§.iudex.Bal.vide ſ.de diſput.& alleg.1.§.ꝓx. Sed quid in pœnis? dicit ſtatutum,ꝙ periurus perdat litem.¶ An ſine petitione poterit iudex condemnare periurum in amiſsione cauſæ?& uidetur,ꝙ ſic,ff.de ædil.edic.l.ædiles.§.item ſciendum. In contrarium videtur ff.de dam.infec.l.4.§.hoc autem iudicium.hoc enim non pertinet ad ſequentiam petitorum,ſed oritur ex noua cauſa,ar.ff.de in lit.iur.l.j.Ergo iudex nõ põt ſupplere ex officio:ad hoc facit C.ut lite pen.l.j.in gl.& ff.de iur.fiſc.l.eius q delatorẽ.C.loc.l.ɔductorẽ.C.vñ vi,l.nõ ab re.in gl.i auth. de triẽ.& ſemiſ.§.j.in gl.& hoc eſt tutiꝰ.Bal.& ad oĩa ſufficit petitio gñalis, ſub hac forma,peto ſententiã ferri pro me,C.de pac.l.petẽs.G.¶ Sed quid dices,actore abſente & citato legitime,lite non conteſtata,ſi reus petit ſententiam ferri,iudex ex geſtis ſentit pro actore,& pronunciat pro eo,an valeat? videtur,ꝙ non.quia lis non eſt conteſtata,C.de temp.ap.l.fi.§.illud. Sed pro reo bene valet,ut in authen.qui ſemel.C.quomodo & quando iu. SOL.Credo valere:& imputet ſibi reus,qui ſtulte petit,& iudex pro abſente poteſt ſupplere,l.properãdum.§.ſin autem reus.&§.ſeq.C.de iu.Bal. ¶ Vide,quatuor ſunt caſus.nam quandoque fertur ſententia pro præſente,& tunc petitio eſt neceſſaria:quandoq; pro præſente contra abſentem, & idem:quandoque pro abſente contra præſentem,& tunc non eſt neceſſaria præſentia abſentium:quandoque pro abſente contra abſentem,& tũc non valet ſententia,ff.de arb.l.arbiter.ita vide ĵ.prox.¶ Sed quare non ſufficit actori,ꝙ in libello petiit condemnari?Reſpon.quia illa ſunt verba, futuri temporis:ſed iſta petitio eſt præſentis,ut nunc:& iſta vltima petitio eſt idem dicere,ꝙ inſtantia:quia ad inſtantiam partis iudex debet procedere,non motu proprio,ut in auth.qui ſemel.ibi reo poſtulante,&c.ff.de iu.l.&.poſt.C.ut intra cer.tem.l.2.cum ſimil.Bal.vide ĵ.tit.j.§.de quibus. verſi.ſed pone G.

a ¶De Relationibus [a]. Rubica.

SAEPE contingit,quod is,qui cauſæ diſcuſsit merita,dubitat,qualiter pronunciare debeat:& ſic refert negotium ad ſuperiorem,vt ſibi reſpondeatur,qualiter in pronunciando ſe habere debeat:ideoque aliqua de his relationibus præmittamus.Item quando is,qui cauſam examinauit,iudicandi poteſtatem non habet immo ipſam debet ad ſuperiorem remittere,ut ubi lis ſit,ibi finem debitum ſortiatur,ext.de elect.dudũ j.& de teſt.ad hoc.alias incipit,præſentium.§.fin.lib.6.ideoque de his remiſsionibus aliqua ſubſequenter adiiciamus Et licet fere omnes iuris canonici tractatores communiter recipiant verbum Relationis & Remiſsionis,& etiam iura quãdoq;,ut patet ext.de pur.can.cum dilectus.§.is igitur.hoc tamen nobis nõ pla
b cet,prout clare ex ſequentibus apparebit[b].Primo igitur viden-
c dum eſt,quid ſit relatio[c]:de quibus fiat:quando:& qualiter fiat:
d & quis ſit eius effectus[d].

1.§.Relatio

ADDITIONES.

a ¶ Practici auctores non poſuerunt hanc rubricam,excepto Io.de Deo qui eam poſuit Cauil.lib.v.rub.vlt.vbi ponit quædam relationum exempla.Fecit etiam de his tractatum,qui inchoat,Incipit ſumma de relationibus:vbi plenius proſequitur,& ponit formas,& communiter habetur poſt librum Diſpenſationum & ſententiarum.Habuit ergo auctor de his pabulum.& à Summiſtis,Azone præcipuè,Goff.& Ho.Et no.ꝙ ordinem Legiſtarum ſecutus eſt auctor quo ad librum Codicis,tractans prius de relationibus,quam de appellationibus:ſed diſcordat compilatio Digeſtorum & noſtra,in quibus ſimul de vtriſque tractatur ſcilicet de appellationibus & relationibus.Diſcordat autem ab illis tribus compilationib. quia in illis prius tractatur de ſententia,quam de his:ſed propter diuerſas relationis cauſas procedit vtraque:de quibus ĵ.§.3.
b Apparebit.¶ Forſan voluit Io.de Deo:vbi ſ.dicere primo,ꝙ relatio erat proprie delegatorum,improprie ordinariorum,verum ſicut reconuentio præſupponit conuentionem,ſic & remiſsio remiſsionem.Referre autem idem eſt,quod deferre,proferre,vel intimare:miſcentur iſta,de cle. egro.c.j.lib.6.ver.ſi autem.de ſtatu mo.in ſingulis.ver.ſi uero.& c.ea quæ. quod ſi forſan.& in cle.de hæret.nolentes.in fi.
c Relatio.¶ Hoc membrum non poſuerunt Summiſtæ.
d Effectus.¶ Io.de Deo.vbi ſ.2.parte ſeptem articulis,non dico membra. hanc materiam tradere voluit:ſed ſic loquendo [illegible]us obfuſcauit.ſis ergo auctoris narratione contentus.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN